

Pora na naszą kolejną Podróż z literaturą. Wybierzemy się do Muzeum Marii Dąbrowskiej w Russowie pod Kaliszem. Tutaj urodziła się autorka Nocy i dni.

Maria Dąbrowska (1889 - 1965) była pisarką i publicystką, urodziła się jako najstarsza córka Ludomiry z Gałczyńskich Szumskiej i Józefa Szumskiego. Dom rodzinny w Russowie nigdy nie był własnością jej rodziców. Na początku 1889 roku ojciec pisarki podjął tutaj pracę jako administrator majątku Kazimierza Waliszewskiego. W tym czasie wieś należała do gminy Zborów i parafii Tykadłów (obecnie gmina Żelazków).

Maria Dąbrowska spędziła w Russowie jedynie dzieciństwo i młodość, ale do końca życia czuła się związana z ziemią kaliską. Dała temu wyraz w utworach literackich, wspomnieniach, a także w swoim "Dzienniku".

Pomysł utworzenia muzeum Marii Dąbrowskiej w Russowie powstał po śmierci pisarki w 1965 roku, a jego głównymi organizatorami byli: Wydział Kultury Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Kaliszu, Muzeum Ziemi Kaliskiej oraz Komitet Społeczny. Adaptacja zniszczonego dworku wraz z okalającym go parkiem o powierzchni 4 ha była dość karkołomna. Od zakończenia wojny do 1953 roku obiekt był użytkowany przez miejscową szkołę podstawową, a następnie przez ponad dziesięć lat pozostawał w rękach lokatorów i popadał w coraz większą ruinę.

Historia muzeum rozpoczyna się w 1971 roku, kiedy to w odbudowanym dworku otwarto Izbę Pamięci Marii Dąbrowskiej. W tej formie, dzieląc sąsiedztwo Klubu Rolnika oraz lokatorów, muzeum funkcjonowało do 1979 roku. W 1979 roku obiekt otrzymał status Oddziału Muzeum Okręgowego Ziemi Kaliskiej w Kaliszu. W tym samym roku przeniesiono z dworku w inne miejsce Klub Rolnika i poszerzono ekspozycję muzealną o kolejne pomieszczenia.

Przełom lat 80. i 90-tych, mimo narastających trudności finansowych związanych z inflacją, okazał się najkorzystniejszy dla muzeum. Przygotowania do obchodów 100-lecia urodzin pisarki, przypadające na 1989 rok, zaowocowały poważnymi inwestycjami. W dworku przeprowadzono szereg prac remontowych, m. in. zostały dobudowane ganki wejściowe, a na okna wróciły okiennice nawiązujące do pierwotnego wyglądu domu. Remonty we wnętrzach budynku wykonano po

wykwaterowaniu lokatorów na przełomie lat 1996 - 1997 oraz 2010 - 2011, kiedy to odzyskano ostatnią część dworku.

Prace związane z rewaloryzacją zaniedbanego parku rozpoczęto pod koniec lat 80. XX wieku. Po usunięciu samosiewów, wyznaczeniu alejek i dokonaniu nasadzeń, w ciągu kilku lat przywrócono jego krajobrazowy charakter.

Ekspozycja etnograficzna na terenie parku powstała w latach 1988 - 1998 i obejmuje wybrane zabytki budownictwa chłopskiego związanego z regionem kaliskim. Trzy, spośród sześciu przeniesionych obiektów, tworzą zagrodę chłopską z końca XIX wieku a pochodzą z różnych miejscowości podkaliskich: chata mieszkalna - Takomyśle, stodoła - Godziesze, obora - Skrzatki. Szczególnie cennym nabytkiem jest spichlerz z Russowa nazywany przez mieszkańców "sołkiem" (2 poł. XVIII w.). Był on własnością rodziny Witczaków, którą Dąbrowska doskonale знаła i poświęciła jej jedno z opowiadań pt. "Królewskie korale". W 1993 roku przeniesiono natomiast z podkaliskiego Dobrzeca chatę mieszkalną wyrobnika z początku XIX wieku. Ostatnim obiektem, który znalazł się na terenie muzealnego parku jest spichlerz dworski z 1800 roku przeniesiony z Kuźnicy Grabowskiej w 1998 roku.

Znajduje się tutaj piękny park dworski. Dookoła dworku było też dawniej aż sześć połączonych ze sobą rowami z zastawkami stawów hodowlanych. Obecnie znajdują się tu już cztery malownicze stawy, z których trzy – położone po zachodniej stronie parku – są również połączone ze sobą, a czwarty – ten najważniejszy, bo z wysepką po środku, usytuowany jest po stronie północnej. Kiedyś na tę wysepkę przechodziło się lakierowanym mostkiem łączącym ją z brzegiem stawu. Dziś na jej środku rośnie ogromna wierzba płacząca, której długie, rozłożyste i wiotkie gałęzie – niczym ramiona matki – opadają i obejmują oraz muskają tafle wody, podobnie jak delikatne palce pianisty skaczące po klawiaturze. Ten właśnie staw upodobały sobie łabędzie, które przylatują tutaj, co roku w maju i panują na nim niczym na królewskim tronie, aż do nastania chłodów. Dumnie pływające po stawie białe łabędzie dodają mu dodatkowo powagi i dostojeństwa.

Obecnie park jest piękny oraz zadbany i ściągga swoim wyglądem rzesze turystów. Podobnie jak dawniej, w jego środkowej części znajduje się nowy, murowany, parterowy budynek mieszczący Muzeum Marii Dąbrowskiej w miejsce rozebranego w 1971 roku dawnego dworu, chociaż zupełnie inny od tamtego. Do tego budynku prowadzi od bramy wjazdowej aleja wysadzana kasztanowcami. Przed dworkiem, od strony północnej znajduje się obsadzony różami klomb. Na czterohektarowej powierzchni parku rośnie niezliczona ilość różnych rodzajów oraz gatunków kwiatów i krzewów ozdobnych, nad którymi dumnie pochylają się rosnące ku niebu rozłożyste stare drzewa.

W znajdującym się tu drzewostanie parkowym obecnie najliczniej występują: świerki pospolite, wierzby kruche, klony jesionolistne, robinie akacjowe, topole czarne, kasztanowce, wiązy, klony srebrzyste, klony zwyczajne, dęby szypułkowe, jesiony, grusze owocowe i polne, a także graby pospolite. Spośród krzewów wyróżnić należy: bez czarny i dziką różę.

Wokół stawów można spotkać stanowiska zawilców gajowych, konwalii majowej i knieci błotnych oraz śnieguliczki białej.

W parku można spotkać także łabędzie, dzikie kaczki, wiewiórki pospolite, dzięcioły, wróble oraz sikorki.

Do chwili obecnej zachowane zostały aleje: grabowa i kasztanowcowa. Po całym parku widać się liczne alejki, którymi można długo spacerować, a przy tym cudownie wypoczywać i relaksować się.